

06.05.2022

UPA2022/61

Qilalukkat nipinut illersorneqarnissaat siunertaralugu kangerlunni qaqortat qernertallu sivilisnerusumik najortagaanni angallatit aalajangersimasut ingerlaartarnerisa killilerneqarsinnaananut periarfissat misissoqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuineq UPA2023-mut naammassineqarsimassaaq iliuusissanillu aalajangersimasunik siunnersuutitaqassalluni. (Inatsisartunut ilaasortaq Jens NapãtôK' Naleraq)

Siumuminngaaniit siunnersuuteqartoq Inatsisartunut ilaasortaq Jens NapãtôK' Naleraq soqutiginaruinnartumut siunnersuuteqarnerani siumuminngaaniit qutsavigissavarput.

Siumup aallarteqqaarnermilli kalaallit nunatsinni inuussutissarsiuutigalugu piniartoqarneq aalisartoqarnerlu tamakkiisumik tapersersuijuartuuvoq. Siumuminngaaniit Piniartut aalisartullu imminnut napatissinnaassuseqarnerat upperilluinnartuovarput.

Siumumiit Kalaallit nunatta pisuussutai uumasut nunami immamilu miluumasut politikikkut innuttaasut biologillu suleqatigiinnissaannik pingaartitsiartuuvugut. Siunissaq ungasinnerusooq kinguaassatta massuma nunap tummaarisatta innuttaasa piniagassaqarsinnaanissaat eqqarsaatigalugu. Tassa piujuaannartitsinermik nunatsinni ingerlatsinissatsinnik siumuminngaaniit pingaartitsisuuvugut.

Silarsuarmioqataanitsinni kalaallit nunatta nunanit allaniit turistinik silaannakkut immakkullu tikeraarneqartalerneqarput nunatsinni inuussutissarsiortunut ingerlatsisunut tapertaalluarnissaannik siumut anguniagaqartuartuuvoq. Siumumiimmi nunatta sukarsuisa sisamaattut takornariaqarnermi aningaasanik isaatitsinissarput pimoorullugu siuarsartuarnissaa sulissutigiarparput.

Kalaallit nunatta imartaaniipput arferit assigiinngitsut, arferillu ilagivaat qilalukkat, ukiuni arlalinngortuni nunarsuarmioqatitsinni soqutigineqangaarlutik aningaasarpassuillu atorlugit malinnaaffigineqangaarlarsimasut. Uani eqqaasinnaavara siorna ukiakkut oktoberimi pingortitaleriffimminngaaniit saqqummersinneqarnikummat qilalukkani kisitsisarnermik eqikkaalluni allakkiaq, taannalu Fernando Ugarte-mi allakkiaavoq. Tassani kalaallit nunatta tunuani nunap isuaninngaaniit ittoqqortoormiit tikillugu ukiuni 40-ni kisitsisarsimanermi aningaasat 50 millionit atorsimallugit allakkiamini naqissuserlugu allaatigivaa.

Siumumiit qujassutigissavarput kisitsisarsimanerit tunup sineriarujussua sinerlugu ingerlanneqartarsimammata. Kisianni tasiilap eqqaani piniartut oqariartuutigisartagaat tusarnaarlugit siumumiillu ilisimasagut aalaavigalugit nassuerutigissavarput paasissutissanik pingaaruteqartuinnartunik suli amigaateqarfigisorigatsigu kisitsisarsimanerit.

Tasiilap avannaani kingullermik qilalukkanik silaannakkut nassissutinik ikkussuinermit iluatsitsinnginneq ikkussuinermit suleqataasup uppernarsarnikuuvaa. Tamanna siumumiit ajuusaarnartutut oqaatigissuarpur. Siumumiit sulissutigiuassavarput pitsaanermik periuseqarluta qilalukkanik paasissutissanik annernik katersinissatsinnik ujartuinissarput. Uani assiliivinnik nunami ikkussortakkanik soorlu sermersuarni namminneq assiliisartunik aamma sulissuteqarnissarput qularutigineqassanngilaq. Kiisalu aamma tasiilap eqqaaniittut qilalukkat sumi sumullu ingerlaartarneranni paasissutissaqarnissaq pingaartillugu qaammataasakkut nassitsissutissanik sulissuteqaqqinnissarput siumumiit ilungersuutigalugu sulissutigeqqinnissaa ilisimatitsissutigissavarput.

Qilalukkat uumasuupput angalaartuusut kangerlunni sermeqarfinni uukkartartuni eqqissisimaarfigisinnaasaminni piffinnaaqartartut. Piffigisaminni immap avatangiisaasa nammineerluni illersorlugulusooq paarisarivai, tassa sikorsuarnik iluliarsuarnik avatangiiseqarnermikkut, arferit anginerit qilalukkamut navialatsisinnaasut piffigisinnaanngisaanni uumasuupput, aammami angallatit imaaliillaannaq uumaffigisaat tikissinnaasannilaat.

Qilalukkat uumasuupput malussajasorujussuit. Eqqaminni ungasissumi eqqumiigisaminnik tusaasaqaleraangamik eqqissisimarunnaartartut. Taamaalisoqaraangat ingerlaannartumik qimaaniarsarilersartut ilaqtarisatik ilagalugit. Piffigisartillu uumaniarfitsik sivitsortumik akornusersorfigineqartutut misigualeraangamikku piffinnaartik sivitsortumik qimarratigisalersinnaasarpaat.

Siumuminngaaniit pingaartitaraarput nunatta qilalugaqarnerata sumiikkaluarpaluunniit nunatsinni sapinngisamik tamakkiisumik paasissutissanik pisariaqartinneqartunik ilisimasaqarfigineqarnissaannik. Nunatsinni ilisimasassanik qilalukkat pillugit pingaarutilinnik pinngortitaleriffik atuisullu piniartut suleqatigalugu ilisimaqalernissarput angutserlugu siumuminngaaniit iliuseqartuarnissarput suleqataaffigijuassavarput. Pingaartillugulu erseqqissaassutigissavarput uumasunik misissuinermit iluatsitsisoqassappat atuisut ilisimasaqartut tamakkiisumik pilersaarutip aallartinneraniilli peqataatinneqartarnissaat siumumiit piviusorsioortusut isumaqarfigigatsigu.

Ukiuni kingullermit kalaallit nunatsinni umiarsuit tingerlaataannallillu tikittartut imaaginnalernikuunerat siumumiit arajutsisimannilarput. Angallatit nunatsinnut tikittartut amerlasuutigut ilisimaarisannilaat kalaallit imartaminngaaniit aamma qilalukkanik puisinik inuuniuteqartuusut. Taamaasillutik namminneq angallassisuullutik angallatitaminnik sillimaniarnissaq pingaarnersaasa annersarisarpaat.

Umiarsuit arlalinnik itinersiummik peqarsinnaasarpur, kiisalu aamma sonarimik peqartarlutik. Umiarsuarni aammalumi tingerlaataannarsortuni angallavimmi sillimaniarnikkut pingaartitsinermikkut aqqutimi immap naqqa ikkarlinnginnissaq pingaartillugu itinersiutit ikumasussaannerat piumasaqaataasarpog. Umiarsuit itinersiutit nassissutaat immap iluani nipitoorujussuusarpur, angallatillu sarpiisa ingerlaarnerminni nipimik ungasissuminngaaniit

tusaaneqartarnerat sikunillu apoqattaartarnerat arferit immaqaluunniit qilalukkat ingerlaannartumik eqqissisimajunnaarutigisarpaat. Soorlu aamma siunnersuuteqartup tamanna eqqaagaa.

Taamaammat kangerlunni qilalugaqarfinni imaluunniit qilalukkat eqqissisimaartinneqassappata, kiisalu aamma qaqugorsuarmut kalaallit nunatsinni pigineqassappata, nipinik ersiortinnginnissaat piaqqinerisa nalaanni pingaaruteqarluinnartuusoq siumuminngaaniit isumaqarpugut.

Siumuminngaaniimi naatsorsuutigigatsigu kalaallit nunarput suli ukiuni aggersuni nunarsuarmioqatitsinni soqutigineqarluni umiarsuarnik takornariartunik tikinneqartuartaassaasoq.

Siunnersuuteqartup Naleqqaminngaaneersup Jens Napatoq oqariartuutigisaa kangerlunnut aalajangersimasunut angallatit pulaqqusaajunnaarnissaannik oqariartornera siumumiit tusaavarput. Aamma oqaatigissuarput angallatit kikkulluunniit ajornartorsiulernermikkut sumulluunniit kangerlummut annanniarfissaasinnaasumut pulasinnaajuarnissaat periarfissaajuannartussaassammat.

Taamatut oqaaseqarluta Siumuminngaaniit naalackersuisut allannguutissatut siunnersuutaat ilalerlugu ataatsimiititaliamut susassaqartumut ingerlateqqinnissaa kissaatigaarput sulilluarnissamillu kissaassivugut

Mala Høy Kúko

Siumut